

זגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה, מס' 005371, חורף תשפ"א

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. "טובים השניים מן האחד"

- א. (1)** הכינויים בסיפור הבריאה הראשון: זכר ונקבה. מטרת הנישואין: פרייה ורבייה, המשכיות הגזע.
(2) הכינויים בסיפור הבריאה השני: איש ואישה. מטרת הנישואין: צורך בידידות, יצירת קהילה קטנה – תא משפחתי.
(עמ' 13-15)
- ב. (1)** המטרונה רצתה להוכיח שהיא יכולה לזווג זיווגים במהירות ובקלות.
תוצאות המעשה היו שהעבדים והשפחות שזיווגה אלו לאלו פצעו אלו את אלו, "זה אומר איני רוצה את זו, וזו אומרת איני רוצה את זה".
(2) מאז בריאת העולם הקב"ה יושב ומזווג זיווגים.
אפשר ללמוד מכך שזיווג זיווגים הוא פעולה שקשה לעשותה [לקבל: זיווג זיווגים אינו פעולה שהיא טכנית בלבד].
(עמ' 19-20)

2. יצר ויצירה

- א. מלמטה: אוכל ושותה, פרה ורבה, מטיל גללים, מת.**
מלמעלה: עומד, מדבר, מבין, רואה.
[הערה למעריך: על התלמיד לציין שלוש דוגמאות משני הסוגים (לפחות דוגמה אחת מכל סוג)].
(עמ' 32)
- ב. (1)** תשובה זו שטחית כי תפקידו של האדם הוא לתקן הרגלים לא טובים. "כך התרגלנו" זוהי הסרת אחריות.
(2) צריך להשתמש בדעת, בשכל הישר, שמבין את הנזק, ובאמצעות השכל להתגבר על היצר.
(עמ' 44)
- ג. אסור לרקוד ריקודים מעורבים מן הסיבות האלה:**
— מבטים גוררים הרהורים (הרהורי עבירה).
— משום שמירה על כבוד האישה – כבודן של הנשים נפגע מכיוון שהן נעשות מוצג, חפץ שמתפעלים מן החיצוניות שלו ולא מתוכנו הפנימי.
— משום פריצת גדרי התורה ודרכי הצניעות והטהרה.
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שני נימוקים].
(עמ' 45)

3. קידושין ונישואין

- א. (1)** התוצאה הלא רצויה: קידושין מתוך פזיזות וקלות ראש. אנ: הרגל לפריצות ולזנות. הערך: השידוכין יוצרים נאמנות ומחויבות הדדית. אנ: השידוכין מסייעים לבני הזוג להרגיש שקולים ובטוחים יותר ברצונם לקשור את חייהם זה בזה. (עמ' 67-68)
- (2)** המטרה של תקופת הקידושין הייתה הכנת החתונה והבית והכנות רוחניות לבניית הקשר בין בני הזוג. [הערה למעריך: תלמיד שכתב סוג אחד של הכנה לחתונה – לקבל את תשובתו.] (עמ' 70)
- ב. (1)** החתן מוסר את שטר הכתובה לידי הכלה כדי לצאת ידי דעות הסוברים שאין תוקף לשטר עד שנמסר לידי הקונה (עמ' 76).
- (2)** לפי מנהג קהילות אשכנז, לאחר החופה החתן והכלה הולכים לחדר ייחוד, ולפי מנהג קהילות ספרד, הייחוד מתקיים לאחר סעודת הנישואין בבית שאליו ילך הזוג לאחר החתונה. [הערה למעריך: תלמיד שכתב בנוגע למנהג קהילות ספרד שעיקר הייחוד הוא פריסת הטלית מעל החתן והכלה – יש לקבל את תשובתו.] (עמ' 77-79)

4. בניית הבית

- א.** יש לומר את הדברים בנחת בתוך הבית, ולא לומר בקול רם שיישמעו גם מחוץ לבית (עמ' 103).
- ב.** דרכי התנהגות:
- קנאה מוגזמת
 - ניסיון לשלוט בבן או בבת הזוג ולקבוע להם מה לעשות, מה ללבוש וכדומה
 - דרישה מבן או מבת הזוג שיבקשו אישור על כל פעולה
 - ניסיון לבודד את בן או בת הזוג מחברים, ממשפחה ומקרובים
 - זלזול, עלבון ופגיעה בבן או בבת הזוג
 - האשמת בן או בת הזוג
 - חשד בבן או בבת הזוג ומעקב אחריהם
 - התנהגות אובססיבית כלפי בן או בת הזוג
 - כעס מהיר
 - איומים
- [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שלוש דרכי התנהגות.]
- במקרה שמבחינים בדרכי התנהגות כאלה צריך לבחון בתשומת לב רבה את עתידו של הקשר, להתייעץ עם אנשי מקצוע בנוגע אליו, ולקבל בעת הצורך החלטה על סיום הקשר. (עמ' 111)
- ג. (1)** מטרת החזרות המרובות היא להעצים את ההתחייבות הזו.
- (2)** לומדים שעל הבעל להתמיד בפרנסת אשתו, ולא ייתן לה בקמצנות או על ידי שליח. (עמ' 113-114)

5. גירושין ועגינות

א. גט מעושה – גט שהבעל נתן מכפייה ולא מרצון.

ב. (1) הרחקות דרבנו תם – מגבלות (סנקציות) שהחברה מטילה על סרבן גט עד שיסכים לתת גט לאשתו.

דוגמאות:

- לא לדבר איתו.
- לא לישא וליתן עימו.
- לא לארח אותו.
- לא להאכילו.
- לא להשקותו.
- לא ללוותו.
- לא לבקרו כאשר הוא חולה.
- לא לצרף אותו למניין.

[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב דוגמה אחת.]

(2) עונש מאסר; שלילת האפשרות לצאת מן הארץ; שלילת האפשרות להוציא או לחדש דרכון; שלילת האפשרות

לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה; השעיה מעבודה; שלילת רישיון עסק או רישיון עבודה; הגבלת חשבון הבנק.

[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שלוש מגבלות (סנקציות).]

(עמ' 155-156)

ג. (1) אישה עגונה היא אישה שבעלה נעלם ללא עקבות בלא שנתן לה גט ולא ידוע אם הוא בין החיים.

אישה זו נקראת עגונה כי היא אינה יכולה להמשיך בחייה ולהקים משפחה חדשה, בדומה לספינה שהטילה עוגן והיא קשורה למקומה ואינה יכולה להמשיך בדרכה.

(2) הקלות בהלכה:

- בית הדין מסתפק בעדות של עד אחד שמעיד על מיתת הבעל.
- בית הדין מקבל עדות של אישה (או עדות של גוי) שמעידה על מיתת הבעל.

[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב דוגמה אחת.]

(עמ' 158-159)

פרק שני

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 6-10.

6. יצר ויצירה

- א.** (1) יצר התאוה בין המינים הוא היצר החזק ביותר של האדם כי בזכותו נוצרים חיים חדשים.
 (2) באש של יצר הרע (כמו החמדה, התאוה, הכעס, הגאווה והקנאה) אדם ילהיב את עצמו לפעולת המצווה ולעשיית מעשים טובים [הערה למערך: לקבל גם דוגמה כתשובה].
 (עמ' 34)
- ב.** הסבר הדימוי: בעת הטיפוס על הר גבוה מטפסים ועולים למעלה, לעיתים מחליקים ונופלים ואז קמים וממשיכים הלאה. כך גם אדם שחטא – לא ייפול ברוחו ולא יתייאש מעצמו, אלא ימשיך לנסות לכבוש את יצרו (עמ' 54).

7. מצוות עונה

- א.** (1) הקשר הפיזי בין איש לאישה מכונה בלשון נקייה חיי אישות.
 (2) הכינוי המקובל בעולם הרחב, "יחסי מין", מבטא מפגש פיזי בין שני מינים ופורקן יצרים. הכינוי "חיי אישות" מבטא חיים מאוחדים של שני אנשים שהם כאיש אחד ומתוך כך כבשר אחד.
 (עמ' 117)
- ב.** – האיש מחויב לחיות חיי אישות עם אשתו בהתאם לכוח גופו ולתנאי עבודתו. חיי האישות הם ביטוי לאהבה ולקשר העמוק שביניהם.
 – אסור לקיים חיי אישות בזמן שכרות. בני הזוג צריכים להיות מרוכזים זה בזה.
 – אסור לקיים חיי אישות בפרהסיה. בני הזוג צריכים ליצור קשר אינטימי ועמוק ביניהם.
 [למערך: על התלמיד לכתוב דוגמה אחת, ולהסביר את העיקרון הפסיכולוגי שבדוגמה זו; לקבל תשובות מתאימות נוספות].
 (עמ' 117-121)

8. טומאה וטהרה

- א.** (1) אילו הייתה מילה בשבעת הימים הראשונים היה נוצר מצב שבו כל האנשים שמחים בסעודת ברית המילה, והורי התינוק עצובים כי הם עדיין אסורים בתשמיש.
 (2) כדי שאישה לא תימאס על בעלה אלא תהיה חביבה עליו כשעת כניסתה לחופה.
 (עמ' 130)
- ב.** אישה רשאית להתאפר בימי נידתה כדי שלא תתגנה על בעלה בזמן נידתה [ויבוא לגרשה] (עמ' 131).

9. כיסוי ראש

- א.** – אישה חייבת לכסות את כל שיערה, ואסור לה להוציא אפילו מעט שיער מחוץ לכיסוי.
 – אישה חייבת לכסות את שיערה גם בחדרה שבביתה.
 [הערה למערך: על התלמיד לכתוב חומרה אחת].
 (עמ' 145-147)
- ב.** (1) הטעם הראשון: לפי טעם זה, גם אישה רווקה הייתה חייבת לכסות את ראשה.
 הטעם השני: לפי טעם זה, אישה אלמנה ואישה גרושה לא היו חייבות לכסות את ראשן.
 (2) חובת כיסוי הראש מכוונת לשמש תזכורת לאישה שכבר התנסתה בחיי אישות להתנהג תמיד בהתאם להתנהגות המצופה מבנות ישראל הצנועות.
 (עמ' 150)

10. שאלות קצרות

על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

- א.** מכיוון שהבעל עשוי להגיע בכל רגע, האישה תחשוש לעבור עבירה (עמ' 42).
- ב.** שני התנאים הם: מניין אנשים ו"פנים חדשות" – אדם שלא היה נוכח בחתונה או בסעודת "שבע ברכות" של אותו זוג (עמ' 79).
- ג.** דת יהודית – דברי חכמים
על פי דת יהודית, נדרש כיסוי ראש מלא [ולא די בכיסוי ראש מסוים, כגון: כובע קטן, מטפחת צרה, מטפחת רשת] (עמ' 143-144).

פרק שלישי

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 11-15.

11. יצר ויצירה

- א.** (1) יצר התאוה בין המינים הוא היצר החזק ביותר של האדם כי בזכותו נוצרים חיים חדשים.
(2) באש של יצר הרע (כמו החמדה, התאוה, הכעס, הגאווה והקנאה) אדם ילהיב את עצמו לפעולת המצווה ולעשיית מעשים טובים [הערה למעריך: לקבל גם דוגמה כתשובה].
(עמ' 34)
- ב.** הסבר הדימוי: בעת הטיפוס על הר גבוה מטפסים ועולים למעלה, לעיתים מחליקים ונופלים ואז קמים וממשיכים הלאה. כך גם אדם שחטא – לא ייפול ברוחו ולא יתייאש מעצמו, אלא ימשיך לנסות לכבוש את יצרו (עמ' 54).

12. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א.** (1) שארה – מזונותיה של האישה, צורכי הכלכלה השוטפים של האישה.
(2) – האישה זכאית לרמת המזונות שהאיש מרשה לעצמו.
– האישה זכאית לחיות ברמת החיים שהורגלה בה לפני נישואיה.
(עמ' 86-87)
- ב.** (1) מאתיים זוז לבתולה [מאה זוז לאלמנה או גרושה].
(2) סכום זה נקבע כדי לדאוג לכלכלת האישה במשך שנה [וגם בעל עני יוכל לעמוד בסכום זה].
(עמ' 92)

13. קרבה בין האיש לאישה

- א.** (1) הקשר הפיזי בין איש לאישה מכונה בלשון נקיה חיי אישות.
(2) הכינוי המקובל בעולם הרחב, "יחסי מין", מבטא מפגש פיזי בין שני מינים ופורקן יצרים. הכינוי "חיי אישות" מבטא חיים מאוחדים של שני אנשים שהם כאיש אחד ומתוך כך כבשר אחד.
(עמ' 197)
- ב.** – האיש מחויב לחיות חיי אישות עם אשתו בהתאם לכוח גופו ולתנאי עבודתו. חיי האישות הם ביטוי לאהבה ולקשר העמוק שביניהם.
– אסור לקיים חיי אישות בזמן שכרות. בני הזוג צריכים להיות מרוכזים זה בזה.
– אסור לקיים חיי אישות בפרהסיה. בני הזוג צריכים ליצור קשר אינטימי ועמוק ביניהם.
[למעריך: על התלמיד לכתוב דוגמה אחת, ולהסביר את העיקרון הפסיכולוגי שבדוגמה זו; לקבל תשובות מתאימות נוספות].
(עמ' 197-201)

14. סוגה בשושנים – קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א. (1) אילו הייתה מילה בשבעת הימים הראשונים היה נוצר מצב שבו כל האנשים שמחים בסעודת ברית המילה, והורי התינוק עצובים כי הם עדיין אסורים בתשמיש.
- (2) כדי שאישה לא תימאס על בעלה אלא תהיה חביבה עליו כשעת כניסתה לחופה.
(עמ' 209)
- ב. אישה רשאית להתאפר בימי נידתה כדי שלא תתגנה על בעלה בזמן נידתה [ויבוא לגרשה] (עמ' 210).

15. שאלות קצרות

- על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.
- א. מכיוון שהבעל עשוי להגיע בכל רגע, האישה תחשוש לעבור עבירה (עמ' 42).
- ב. שני התנאים הם: מניין אנשים ו"פנים חדשות" – אדם שלא היה נוכח בחתונה או בסעודת "שבע ברכות" של אותו זוג (עמ' 79).
- ג. שני תנאים הכרחיים לטבילה כשרה:
- כל הגוף צריך להיות בבת אחת בתוך המים.
 - שלא יהיה דבר החוצץ בין הגוף למים.
- (עמ' 212)